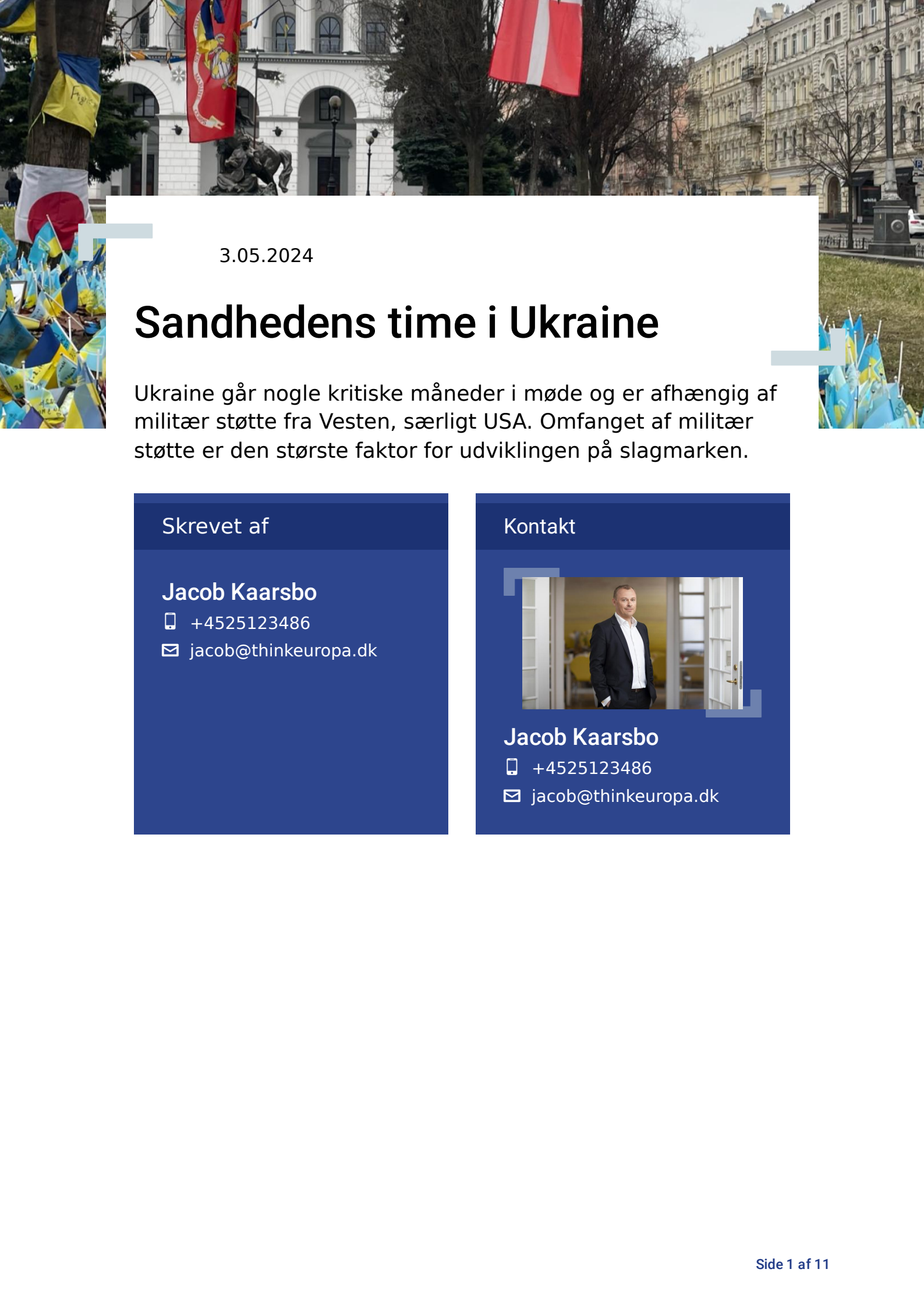

3.05.2024

Sandhedens time i Ukraine

Ukraine går nogle kritiske måneder i møde og er afhængig af militær støtte fra Vesten, særligt USA. Omfanget af militær støtte er den største faktor for udviklingen på slagmarken.

Skrevet af

Jacob Kaarsbo

📞 +4525123486

✉️ jacob@thinkeuropa.dk

Kontakt

Jacob Kaarsbo

📞 +4525123486

✉️ jacob@thinkeuropa.dk

Hovedkonklusioner

- Mangel på militær støtte har sat Ukraine i en svær militær situation, og landet går nu krigens mest kritiske måneder i møde.
- Ukrainerne er trætte af krig, men ikke krigstrætte. Der kommer intet hvidt flag fra Kyiv.
- Taknemmelighed over vestlig og ikke mindst dansk støtte, men samtidig afmagt og frustration, da der er behov for langt mere. Ønsker "as long as it takes" omformuleret til "whatever it takes".
- Trods stor hjælpepakke er der tvivl om USA's fortsatte støtte.
- Skepsis omkring fremskridt mod NATO-medlemskab, men erkendelse af, at NATO er den eneste sikkerhedsgaranti, der virker. Alt andet er teori.
- Håb om fremskridt mod EU i form af start på reel optagelsesproces efter Europa-Parlamentsvalget i juni.
- De indenrigspolitiske spændinger er øget, bl.a. grundet mobiliseringsloven. Loven er svær at gøre til en politisk vindersag, men er en militær nødvendighed.

"Vi mangler granater, granater og granater samt luftforsvar, luftforsvar og luftforsvar". Sådan faldt ordene fra et centralt regeringsmedlem, da jeg sammen med en række kolleger fra European Council on Foreign Relations (ECFR) besøgte Ukraine i forrige uge.

Det var en intens uge med møder med centralt placerede personer i præsident Zelenskyjs stab, regeringsmedlemmer, herunder udenrigsminister Dmytro Kuleba, Ukraines generalstab og forsvarsakademi, forskere, NGO'er, erhvervsfolk fra droneindustrien, de danske og tyske ambassader samt journalister.

Som afslutning rejste jeg sammen med en kollega fra ECFR til den østlige storby Dnipro for at mødes med den militære ledelse, der har ansvar for den mest intense del af frontlinjen i Donbas. Dnipro var samme morgen blevet ramt af et missilangreb, der dræbte 15 civile. Desværre er det normalt i byen. En udbombet lejlighedsbygning med kraner og maskiner på banegårdspladsen var samme aften det eneste spor af tragedien.

Afmagt, men fortsat stålsatte

Vores samtaler med ukrainerne afslørede afmagt og frustration under den høflige overflade. De takkede varmt for den omfattende støtte fra Vesten og ikke mindst Danmark, men faldet i militære donationer siden medio 2023 har slidt på tålmodigheden og fået tvivl til at brede sig. Vil de vestlige lande blive ved med at støtte Ukraine?

Den ukrainske regering ønsker ikke at gå med tiggerhatten i hånden over for Vesten. Den ønsker, at Vesten erkender, at Ukraine kæmper for hele Europas sikkerhed. Ukrainerne er stålsatte i krigen mod de russiske invasionsstyrker. Som én sagde, "vores alternativ til at kæmpe er i bedste fald en arbejdslejr i Sibirien og i værste fald en kugle for panden". Men for at føre kampen har de behov for mindre snak og mere militær støtte.

Mangel på våben og ammunition har nået et kritisk niveau og koster ukrainske liv. Ved frontlinjen er underlegenheden på artilleriammunition nu vokset til 1:7. Medmindre der kommer nye forsyninger, vil Ukraine til juni blot kunne skyde 1 artillerigranat for hver 10 russiske. Det gør gradvise tilbagetrækninger nødvendige og giver uro.

Manglende luftforsvar er også kritisk. Det gælder både til beskyttelse af civile, infrastruktur og industri samt styrkerne ved frontlinjen. På de seks dage jeg opholdt mig i Ukraine, dræbte russiske missilangreb 18 civile i Chernihiv og 15 i Dnipro.

Hvad er USA's mål?

Fravær af militær støtte fra USA i løbet af de sidste 6 måneder er den væsentligste forklaring på den aktuelle krise ved frontlinjen og den deraf følgende frustration. Den amerikanske støttepakke blev først vedtaget i Kongressen, da jeg var på vej ud af Ukraine og er uden tvivl modtaget med enorm lettelse.

Den udbredt tvivl i Kyiv om, hvad Ukraine kan forvente fra USA fremover, er dog næppe manet i jorden. Kan flere støttepakker komme igennem Kongressen, og hvad vil en fremtidig amerikansk præsident? Flere ukrainere, vi talte med, sagde klogt, at de vil arbejde med den præsident, amerikanerne måtte vælge, og at de også har erfaring med at arbejde med Trump. Bag de udtalelser ligger givetvis både diplomatisk etikette, frygt for at støde Trump på manchetterne, og at forholdet til Biden-administrationen ikke er rosenrødt.

Ikke mindst den seneste måned har USA's tilgang efterladt ukrainerne med tvivl om USA's reelle mål. Først opfordrede administrationen offentligt ukrainerne til at undlade at angribe olieinstallationer og militære mål inde i Rusland. Angrebene har været effektive, og der er dækning for at ramme den type strategiske mål i FN's Charter.

Derefter så ukrainerne, netop som jeg var på vej til Kyiv, at USA, Storbritannien og Frankrig sendte fly på vingerne for at nedskyde iranske droner og missiler på vej mod Israel, mens Ukraine dagligt bliver ramt fra Rusland. Missilangreb dræber civile ukrainere hver uge, og der er akut mangel på både luftforsvarsbatterier og tilhørende ammunition.

Derudover ved ukrainerne, at Biden-administrationen har været tilbageholdende med at donere våbentyper, der kunne sikre dem overhånd mod de russiske

invasionsstyrker, f.eks. ATACMS-missiler, et stort antal F16-fly, avanceret bevæbning af fly og teknologi til at imødegå russisk elektronisk krigsførelse.

Derfor er konklusionen hos mange af de ukrainere, vi talte med, at der mangler politisk vilje i USA til at sikre en sejr. Mange spørger sig selv, om USA vitterligt ønsker, at Ukraine bliver befriet? Overordnet håber ukrainerne, at sloganet "as long as it takes" bliver omformuleret til "whatever it takes".

Danmark blandt duksene i et splittet Europa

"Whatever it takes-tilgangen" anser ukrainerne et antal lande i Europa for at støtte. Det gælder ikke mindst Danmark, som ved stort set alle møder, fik rosende ord med på vejen. Danmark bliver anset for at gøre, hvad Danmark kan. Den samme opfattelse er der af de øvrige nordiske og baltiske lande, Polen, Tjekkiet og Holland. Også Frankrig, der er slået ind på en hård kurs over for Rusland, nærmer sig den gruppe. Godt nok er Frankrig endnu ikke stordonor, men set fra ukrainernes perspektiv er tilgangen rigtig. Som en centralt placeret samtalepartner sagde, "bare der var flere europæere, der forstod Macron".

I Ukraine er der en blandet opfattelse af Tyskland. Tyskland er næststørste militære donor, og efter det er blevet offentliggjort, at landet bidrager med endnu et Patriot-batteri, er taknemmeligheden utvivlsomt øget (også den donation blev offentliggjort, da jeg vej på vej ud af Ukraine). Omvendt ser ukrainerne også, at Tyskland holder igen med kritiske kapaciteter, som kan forbedre krigslykken. Det gælder blandt andet de meget omtalte Taurus-missiler. Derfor bliver Tyskland ikke set som et land, der gør hvad de kan, men som et land der holder igen.

Den samme opfattelse er der af landene i Sydeuropa. Senest har både Grækenland og Spanien afvist, at de kan levere Patriot-batterier til Ukraine, så den opfattelse er bestyrket.

Enormt pres på frontlinjen

Vintermånederne har været hårde ved Ukraine. Rusland sender flere og flere soldater til frontlinjen bakket op af intens artilleribeskydning. Derudover har russerne øget brugen af de såkaldte "glidebomber" til 100-150 styk om dagen. Det er bomber på 250 og 500 kg, som glider mellem 60 og 80 kilometer ind over frontlinjen og smadrer de ukrainske stillinger. Sprængstyrken er 5-10 gange større end en artillerigranat.

Navnlig de forhold betyder, at de ukrainske styrker nu har øgede tab og langsomt må trække sig tilbage de steder, hvor Rusland har lanceret de mest kraftfulde angreb. Rusland anvender nu den taktik, som Wagner-gruppen havde succes med, da byerne Soledar og Bakhmut blev erobret i vinteren 2023. Den byggede på ildkraft, overlegenhed i antal af soldater og accept af store tab. Rusland er gået fra sammensatte kampgrupper til de såkaldte "stormenheder", der er det, som vi på dansk ville kalde kanonføde. "Storm V-enheder" består af straffede soldater, mens "Storm Z" består af straffefanger.

Netop nu er byen Chasiv Yar i Donetsk-provinsen hjemsted for de hårdeste kampe. Byen er så godt som destrueret, men ukrainerne holder stand. Chasiv Yar er vigtig, da højdedragene giver gunstige forsvarsstillinger. Falder Chasiv Yar er der en reel risiko for, at de russiske styrker kan fortsætte deres fremmarch mod de to ukrainsk-kontrollerede hovedbyer i Donetsk-regionen, Kramatorsk og Slovyansk.

De kommende måneder bliver set som de vigtigste og mest kritiske i hele krigen. For Ukraine er succeskriteriet, at ingen store byer falder i russiske hænder. Ukrainerne forventer, at Rusland forsøger en storoffensiv. Nervøsiteten gælder ikke mindst Ukraines næststørste by, Kharkiv, der ligger blot 40 kilometer fra Ruslands grænse. Rusland har næppe kapacitet til at erobre selve byen, men den bliver beskudt flere gange ugentlig med bl.a. ældre luftværnsmissiler og de frygtede glidebomber.

De ukrainske myndigheder frygter, at russerne vil gøre Kharkiv ubeboelig for derefter at indtage en ruinhob på samme måde, som de gjorde i Aleppo i Syrien eller Grosnyj i Tjetjenien. Det vil sandsynligvis være nødvendigt for Ukraines flyvevåben at forsøge at ramme russiske fly over russisk territorium, hvis byen skal beskyttes. Her kan de danske F16-fly komme i spil. Forventningen er, at de er på vingerne over Ukraine i juli.

Den amerikanske våbenpakke vil sandsynligvis afhjælpe granatkrisen. Derudover tyder alt på, at granatleverancerne tager til fra europæisk side i juni. Her skulle granaterne fra det tjekkiske ammunitionsinitiativ begynde at blive leveret. Initiativet er forsinket, da mange lande ikke har overført de lovede bidrag. Danmark er blandt de lande, som har været med til at finansiere lige fra begyndelsen.

Den eneste sikkerhedsgaranti er NATO, men EU-sporet er også vigtigt!

Der er ikke megen optimisme i Ukraine omkring håndgribelige fremskridt mod NATO-medlemskab ved jubilæumstopmødet i Washington i juli. Alligevel er NATO for ukrainerne det eneste, der batter. Som en topembedsmand sagde: "Ukraine har ikke brug for nye formater og opfindelser. Det er teori. Det eneste, der virker i virkeligheden, er NATO-medlemskab". For ukrainerne er det absurd, når NATO-landene debatterer, om medlemmerne bruger 2 pct. på forsvar. Som de siger: "Vi bruger jo 100 pct."!

Flere samtalepartnere udtrykte glæde over de bilaterale sikkerhedsaftaler. De giver et tilsagn om langsigtet støtte. Det blev dog slået fast, at disse aftaler aldrig bliver en erstatning for NATO-medlemskab. Det er den eneste konkrete aftale om kollektiv sikkerhed, og dermed sikkerhedsgaranti, der findes. Sporene efter Budapest-memorandummet fra 1994, hvor Rusland, USA og Storbritannien garanterede Ukraines sikkerhed mod at landet opgav atomvåben, skræmmer.

Ikke mindst set i lyset af ukrainernes skepsis omkring nært forestående fremskridt i forhold til NATO, blev det flere gange slået fast, at det at opnå håndgribelige resultater frem mod EU-medlemskab, er helt afgørende for at holde moralen oppe. Ukrainerne kender EU-kalenderen. De ved, at Ungarn overtager formandskabet i juli og sandsynligvis vil hindre fremskridt et halvt år yderligere. Derfor blev det flere gange understreget, hvor vigtigt det var at få startet regeringskonferencen (IGC), som er den formelle start på forhandlingerne om optagelse, i juni måned. De ukrainske topfolk nærer ingen illusioner. De ved, optagelse i EU vil blive en langvarig proces, men det er et vigtigt signal at få den på skinner nu.

Indenrigspolitisk modvind

Den kritiske situation ved frontlinjen, manglende luftforsvar til at sikre civilbefolkningen og fraværet af fremskridt i forhold til NATO-medlemskab har også betydet, at støtten til Præsident Zelensky og regeringen er faldet. Hvor støtten i 2022 og 2023 var nærmest entydig, lyder der nu flere kritiske røster. Det er også i det lys, vi skal se det stærke ønske om konkrete fremskridt i EU-processen allerede i juni måned. Der er behov for at vise resultater.

Det kontroversielle spørgsmål om mobilisering af flere unge ukrainere har også spillet en rolle. Ukraine mangler soldater for at modstå Ruslands angreb og for at kunne rotere hårdt prøvede enheder, der kun har fået få kamppauser, siden krigen brød ud for over to år siden. Vedtagelsen af mobiliseringsloven trak ud bl.a. på grund af

utallige ændringsforslag i parlamentet. Loven blev underskrevet af Zelensky, mens jeg var i Kyiv.

Nærmest uanset hvad, ville mobiliseringsloven være en politisk tabersag, men en militær nødvendighed. Få ønsker at sende flere unge årgange til fronten, og familier til de soldater, der stort set har været i krig i 2 år, ønsker loft over tjenesteperioden. Samtidig er der et militært behov for at øge antallet af soldater, mens der endnu er problemer med at skaffe tilstrækkelige våben og ammunition. På bundlinjen er det svært at gøre til en vindfersag. Nu er mobiliseringen startet, og regeringstoppen håber, det kommer til at gå hånd i hånd med en forbedring af våben- og ammunitionsforsyningerne.

Når det gælder genopbygning af landet, værdsætter ukrainerne de mange genopbygningsinitiativer. Uanset hvad er de dog alle afhængige af krigens gang. Som en af topfolkene på genopbygningsområdet konstaterede nøgternt: "vi starter alligevel ethvert stort projekt med at spørge, om vi har luftforsvar?".

Våben "made in Ukraine"

I det hele taget er Ukraine præget af, at de selv ønsker at finde løsninger, når det er muligt. Det gælder ikke mindst på det forsvarsindustrielle område, hvor "Ministeriet for Strategisk Industri" spiller en nøglerolle. Samme dag som jeg var til møde i ministeriet blev den danske aftale om støtte til Ukraines forsvarsindustri indgået og høstede naturligvis stor ros.

I løbet af 2023 tredoblede Ukraine sin forsvarsindustrielle produktion. Den vil blive seksdoblet i 2024. Det gælder en lang række materiel. I første omgang er hovedproblemet ammunition, som kræver stor produktions- og opbevaringskapacitet. Det ville blive et mål for russisk beskydning, og er i sagens natur højeksplosivt. Derfor vil Ukraine sandsynligvis fortsat være helt afhængig af leverancer udefra i mange år

fremover. Det samme gælder komplicerede våbensystemer som luftforsvar og avancerede raketkastere.

For både Ukraine, donorlandene og vestlig forsvarsindustri er der dog store fordele ved produktion i Ukraine. Det kan gøres langt billigere i Ukraine, så vestlige penge, også de danske, rækker langt. Samtidig er ukrainsk knowhow fra fronten ekstremt vigtig for at udvikle produktionen i forhold til modstanderen. Ekspertisen i at udvikle de våben, der har størst effekt i krig, findes lige nu i Ukraine. Det kommer vestlig forsvarsindustri til gode.

Også det såkaldte "Korninitiativ i Sortehavet", som blev mæglet af FN og Tyrkiet i efteråret 2022, er nu blevet til en ukrainsk løsning. Efter Rusland trak sig ud af initiativet i sommeren 2023, har Ukraine skabt sin egen korridor ved at fortrænge den russiske flåde fra den vestlige del af Sortehavet. Den ukrainske sejr i den vestlige del af Sortehavet er en i Vesten underbelyst succeshistorie for Ukraine i løbet af 2023.

Korneksporten er nu højere end på noget tidspunkt, da Korninitiativet fungerede. FN, Tyrkiet og Rusland har forsøgt at lægge pres på Ukraine for at genindtræde i Korninitiativet, men ukrainerne spørger nu, hvorfor de dog skulle tillade Rusland kunstige inspektioner og dermed forsinke kornskibene, når de skal igennem Bosporus Strædet?

Intet hvidt flag

På bundlinjen står derfor, at Ukraine befinder sig i et kritisk og svært tidspunkt i krigen. De næste par måneder kan blive enormt svære, afhængig af hvor hurtigt de amerikanske våbenleverancer forstærker fronten. Det gælder ikke mindst artilleriammunition og luftforsvar. Herefter afhænger det af, hvor hurtigt det tjekkiske ammunitionsinitiativ får effekt, og hvor hurtigt EU-landenes kapacitet til at producere forsvarsmateriel kan øges.

Det er dog sikkert, at til trods for de aktuelle forsyningsproblemer og indenrigspolitiske spændinger, er Ukraine ikke ved at gå i knæ. Enhver spådom om, at Rusland er ved at vinde krigen, der huserede i vestlige medier inden USA's våbenpakke blev vedtaget, var og er forfejlet. Det har Rusland ikke kapacitet til og den ukrainske kampvilje er for stor. Ukrainerne er trætte af krig, men ikke krigstrætte. Der kommer intet hvidt flag fra Kyiv.

Om Trump vinder præsidentvalget i USA og vil lave en aftale med Putin, er endnu umuligt at spå om. Hvad en aftale i givet fald skulle indeholde for at sikre Ukraine, ved ingen. Putin og Kreml ønsker fortsat at underlægge sig hele Ukraine, og en fremtid for Ukraine vil under alle omstændigheder betyde en sikkerhedsgaranti á la NATO for at være holdbar. Ingen af de ukrainere, vi talte med, troede på andet end fortsat krig.

Det er også forfejlet at tro, at den amerikanske hjælpepakke fører til ukrainsk sejr. Krigen vil efter alt at dømme fortsætte i hvert fald 2025 med og sandsynligvis endnu længere. Forløbet vil afhænge af, om der kommer mere amerikansk støtte, i hvilket omfang de europæiske lande kan øge deres og Ukraines egen forsvarsindustrielle kapacitet, samt om der i USA og de europæiske lande eksisterer politisk vilje til at overføre krigsafgørende kapaciteter til Ukraine.